

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD 10/3/15

Yn bresennol: Y Cynghorydd Lesley Day (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Thomas G. Ellis (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Annwen Daniels, Anwen Davies, Jean Forsyth, E. Selwyn Griffiths, Siân Gwenllian, Jason Humphreys, Anne Lloyd Jones, Sion Wyn Jones a Michael Sol Owen.

Swyddogion: Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Geraint George (Pennaeth Strategol a Gwella), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Vera Jones (Rheolwr Aelodau – Gwasanaethau Democrataidd), Huw Ynr (Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid – ar gyfer eitemau 5 a 6 ar y rhaglen) a Bethan Adams (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Annwen Hughes a Dilwyn Morgan.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2014, fel rhai cywir.

3. GWE-DDARLLEDU

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn rhannu'r wybodaeth ddiweddaraf ynghylch datblygiadau gwe-ddarlledu. Adroddwyd bod y cyfarfodydd isod wedi eu gwe-ddarlledu hyd yn hyn a rhoddwyd diweddariad ar y ffigyrau gwyllo:

Pwyllgor	Dyddiad	Byw	Archif	Cyfanswm
Pwyllgor Cynllunio	12/1/15	82	186	254
Cabinet	13/1/15	23	89	106
Pwyllgor Craffu Gwasanaethau	12/2/15	7	55	60
Cabinet	19/2/15	23	53	73
Pwyllgor Craffu Cymunedau	24/2/15	4	74	76
Cyngor Llawn	5/3/15	35	71	98

Tynnwyd sylw bod rhelyw o'r gwyllo yn digwydd trwy'r safle archif a bod y ffigyrau archif yn debygol o gynyddu.

Yn ystod y drafodaeth nodwyd y prif bwyntiau canlynol:-

- Mai un 'hit' a gofrestrir fel gwyllo o bob cyfeiriad penodol;
- Mewn ymateb i sylw gan aelod parthed gwe-ddarlledu holl gyfarfodydd y Cabinet, nodwyd y byddai penderfyniad i we-ddarlledu cyfarfodydd y Cabinet yn ddibynnol ar lefel diddordeb tebygol oherwydd cyfyngiad amser darlledu;
- Y byddai'n fuddiol derbyn gwybodaeth o ran pa ddyfais a ddefnyddir i wyllo gwe-ddarllediadau;

- Mewn ymateb i ymholiad gan aelod parthed hysbysu'r cyhoedd o'r cyfarfodydd a we-ddarllidir, nodwyd y cynhelir cyfarfod efo'r Uned Gyfathrebu i adnabod cyfleoedd hysbysebu;
- Bod pobl yn gwerthfawrogi gweld trafodaethau megis gosod y dreth gyngor ac yn canmol y Cyngor am we-ddarlledu;
- Y lluniwyd, ar gais aelodau, canllawiau gwe-ddarlledu i fod o gymorth iddynt ac nid i'w llesteirio.

PENDERFYNWYD:**(i) derbyn yr adroddiad;****(ii) y dylid gwneud ymholiadau gyda'r cwmni sydd yn gyfrifol am y wefan gwe-ddarlledu o ran argaeledd gwybodaeth yng nghyswllt pa ddyfais a ddefnyddir i wyllo gwe-ddarllediadau.****4. ANGHENION TECHNOLEG GWYBODAETH GAN AELODAU**

Adroddwyd yn dilyn derbyn cryn nifer o sylwadau gan aelodau etholedig am yr angen am hyfforddiant pellach ar ddefnydd yr i-pads y trefnwyd sesiwn gyda Phrifathro Ysgol Gynradd Llanrug i oddeutu 10 aelod.

Nododd yr Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2014, y dylai grŵp o aelodau dreialu prosesydd geiriau ar yr i-pads, ei fod wedi anfon e-bost at y Cadeirydd yn rhoi cyfarwyddiadau ar sut i lawrthlwytho app 'Pages'. Ychwanegodd y byddai'r app yn cael ei raeadru i'r aelodau eraill a fyddai'n rhan o'r peilot.

Nododd aelod bod yr i-pad yn gweithio'n dda fel darlennydd ond nad oedd yn ddelfrydol i greu dogfennau. Mewn ymateb, nododd yr Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid y treialir 'Pages' er mwyn gweld a fyddai'n diwallu anghenion aelodau.

Gofynnwyd am farn yr aelodau ynglŷn â cheisiadau a dderbyniwyd gan aelodau i gael mynediad i wybodaeth drwy wahanol gyfarpar technegol yn ychwanegol i'r i-pads a ddarparwyd gan y Cyngor. Tynnwyd sylw yn dilyn newidiadau i system technoleg gwybodaeth y Cyngor, i ymateb i ofynion diogelwch ychwanegol, y byddai gosod mynediad ychwanegol i aelodau gyda chost sefydlu o oddeutu £30 a chost flynyddol o oddeutu £30 y ddyfais.

Nododd aelodau bod trafferthion yng nghyswllt darllen e-byst hŷn ar yr i-pad ac nad oedd yn bosib argraffu oddi ar yr i-pad. Mewn ymateb, nodwyd bod y Cyngor wedi buddsoddi mewn i-pads i aelodau etholedig er mwyn hwyluso eu gwaith a cheisir darganfod datrysiad posib ar gyfer y problemau a amlygwyd gan aelodau.

Nododd aelod efallai y gellir cynnig opsiwn i'r aelodau dalu'r costau ynghlwm a mynediad i wybodaeth ar ddyfeisiadau eraill eu hunain.

PENDERFYNWYD:**(i) y dylid gwrthod ceisiadau gan aelodau am fynediad ychwanegol i'r hyn a ddarperir trwy i-pads y Cyngor ar hyn o bryd;****(ii) ail-asesu'r gofynion yn dilyn y sesiynau hyfforddiant i-pads pellach.****5. CYFWELIADAU DATBLYGU PERSONOL**

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn rhoi diweddariad ar yr hyfforddiant a ddarperir yn gyfredol ynghyd â hyfforddiant a drefnir ar hyn o bryd er mwyn ymateb i'r gofynion a amlygwyd wrth gynnal y cyfweiliadau datblygu personol.

Nodwyd y gofynnwyd i'r 20 aelod a fu'n rhan o'r drefn am eu sylwadau ar y broses a chafwyd ymateb eithaf cadarnhaol. Ychwanegwyd y cynhelir adolygiad o'r drefn yn y dyfodol o ran budd y broses i'r aelodau ac adroddir y canfyddiadau i'r Pwyllgor maes o law.

Nododd aelod y byddai hyfforddiant ymarferol ar ddefnydd cyfryngau cymdeithasol yn hytrach na'r protocol o fudd.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

6. YMGYSYLLTU GYDAG AELODAU

Nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol yn unol â dymuniad y Pwyllgor cynhaliwyd ymgynghoriad gydag aelodau ynglŷn â threfniadau ymgysylltu'r Cyngor yn gyffredinol yn ogystal â'r cyswllt efo cynghorwyr. Adroddwyd y sefydlwyd grŵp tasg a oedd yn cynnwys swyddogion ac aelodau etholedig a ddaethpwyd i'r casgliad y dylid canolbwyntio ar ddau brif fater sef:

- Newidiadau Mawr / Her Gwynedd
- Trefniadau Cyswllt Gweithredol.

Ymhelaethwyd ar y camau gweithredu a nodwyd yn yr adroddiad.

Mewn ymateb i sylwadau gan aelodau, nodwyd:

- O ran gweithio gyda'r nos, er nad oedd Galw Gwynedd ar agor tu allan i oriau gwaith ei fod dal yn bosib anfon e-bost at y ganolfan alw drwy Ymholiadau@gwynedd.gov.uk;
- Y gellir gosod cyfeiriadau e-bost yn ogystal â rhifau ffôn ar y rhestr o bwyntiau cyswllt allweddol ar Rhaeadr;
- Bod angen cynyddu'r defnydd o graffu ymlaen llaw gan sicrhau bod y gwaith craffu yn amserol;
- Y gellir annog aelodau i gysylltu trwy e-bost yn y lle cyntaf ond byddai'r opsiwn gan aelodau i gysylltu dros y ffôn;
- Bod aelodau yn gweld budd o dderbyn rhif tracio gan Galw Gwynedd ar gyfer ymholiadau er sicrhau bod llwybr darganfod;
- Yng nghyswllt parchu ymddiriedaeth a chyfrinachedd ac ymgynghori ac aelodau lleol ymlaen llaw, o ran penderfyniadau Aelodau Cabinet unigol y gofynnir am sylwadau'r aelod lleol ar faterion lleol cyn cyhoeddi penderfyniad.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r camau gweithredu yn ddarostyngedig i annog aelodau i gysylltu trwy e-bost yn y lle cyntaf os yn ymarferol iddynt.

7. DOGFEN YMGYNGHOROL AR DDIWYGIO LLYWODRAETH LEOL

Adroddwyd bod Leighton Andrews AC, y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus wedi cyhoeddi dogfen ymgynghorol ar Ddiwygio Llywodraeth Leol a gwahoddir sylwadau ar y ddogfen erbyn 28 Ebrill 2015.

Nodwyd y codwyd ymwybyddiaeth yr holl aelodau i'r ymgynghoriad trwy Rhaeadr. Rhoddir cyfle yn y Pwyllgor hwn a'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol ar 26 Mawrth i aelodau roi sylwadau cyn i'r Cabinet ar 14 Ebrill gymeradwyo sylwadau'n ffurfiol ar ran y Cyngor.

Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod, nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol y gall aelodau unigol a grwpiau gwleidyddol ymateb yn uniongyrchol i'r ymgynghoriad.

Cafwyd trafodaeth ar y paragraffau a restrwyd yn yr adroddiad.

Gwnaed sylw penodol bod angen anfon neges at y Gweinidog ar gyfer Gwasanaethau Cyhoeddus bod y Pwyllgor yn ddiolchgar am y cyfle i roi sylwadau ar y ddogfen yma ond yn gofyn pryd gellir gweld ffrwyth gwaith y trafodaethau eraill ar ad-drefnu llywodraeth leol.

PENDERFYNWYD mai barn y Pwyllgor yng nghyswllt y paragraffau penodol a restrir oedd:

- Paragraff 3.1 - Y dylid aros efo'r drefn o gynnal etholiadau bob pedair neu bum mlynedd;
- Paragraff 3.2 – O blaid cael aelodau o gefndiroedd gwahanol ar y Cabinet ond o'r farn ei bod yn gamgymeriad gosod dyletswydd oherwydd y risgiau ynghlwm. Y dylid gwneud gwaith penodol i wella'r cydbwysedd o ran dynion a merched ar Gabinet tra'n cydnabod hawl yr Arweinydd i benodi;
- Paragraff 3.4 – Yn gefnogol i osod dyletswydd ar Gynghorwyr i gyhoeddi adroddiad blynyddol;
- Paragraff 3.5 – Y dylid cymryd camau i hybu/annog amrywiaeth ymhlith Cynghorwyr ond yn anghyfforddus o gael gweithdrefnau yn eu lle i orfodi oherwydd cymhlethdod achosion. Bod angen gwneud gwaith penodol ar gydraddoldeb o ran dynion a merched mewn Llywodraeth Leol;
- Paragraff 3.6 – Yn gefnogol i adolygiad o'r ffordd orau i dalu Cynghorwyr;
- Paragraff 3.7 – Wrth benderfynu ar y nifer o gynghorwyr dylid edrych ar y nifer o etholwyr yn ogystal â natur yr ardal gan gynnwys poblogaeth sydd yn mynd a dod, natur wledig a'r angen i fod yn gynrychiolydd lleol yn hytrach na nifer yr etholwyr yn unig;
- Paragraff 3.8 – Na ddylid gosod cyfyngiad ar nifer y tymhorau y caiff Cynghorwyr wasanaethu;
- Paragraff 3.9 - Yn gefnogol i gyflwyno trefn o adalw Cynghorwyr o fewn amodau penodol;
- Paragraff 3.10 – Ni ddylid llacio rheolau i ganiatáu swyddogion llywodraeth leol i sefyll etholiad i fod yn gynghorydd. Ni ddylid atal Cynghorwyr mewn Llywodraeth Leol rhag gwasanaethu fel Cynghorydd Cymuned;
- Paragraff 4.2 – Gwelir yr angen i edrych ar Lywodraethu Cymunedol a arweinir gan aelodau ond yn pryderu o ran trefn orfodol;
- Paragraff 4.6 - Y dylid parhau efo'r drefn lle gall unigolyn weithredu ar Brif Gyngor a Chyngor Cymuned. Yn gefnogol i atal Cynghorydd Sir rhag bod yn aelod ar fwy nag un Cyngor Cymuned.

8. GRANT GWELLA – LLYWODRAETH CYMRU

Hysbysodd y Cadeirydd yr aelodau bod Sarah Titcombe, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) wedi bod mewn damwain car ac awgrymodd y dylid anfon cerdyn ati i ddymuno gwellhad buan.

Adroddwyd yn dilyn penderfyniad y Gweinidog ar gyfer Gwasanaethau Cyhoeddus bod Grant Gwella Llywodraeth Cymru yn dod i ben diwedd Mawrth 2015, golygir bod hyn yn arwain at ddiddymu'r Timau Cydraddoldeb a Gwella CLILC a'r Uned Ddata Llywodraeth Leol.

Nodwyd y rhannwyd gyda'r holl aelodau wybodaeth am ymgynghoriad gan CLILC ar Fframwaith Cymwyseddau ar gyfer aelodau trwy Rhaeadr. Adroddwyd y byddai'r fframwaith yn cael ei dderbyn yn ffurfiol yng nghyfarfod rhwydwaith swyddogion gwasanaethau aelodau ddiwedd y mis.

Nododd aelod bod y fframwaith yn gosod uchelgais i aelodau ond rhaid cydnabod y byddai'n heriol i'r aelodau ddod i fyny â'r gofynion.

Cyfeiriwyd at Freinlen Cynorthwyo a Datblygu Cynghorwyr Cymru CLILC, a oedd yn wybyddus fel 'Siarter Aelodau', a nodwyd o ganlyniad i ddiddymu'r timau ei fod yn anhebygol y fyddai'n bosib ennill cymhwyster. Nodwyd yr ystyrir fod elfennau a gynhwyswyd o fewn y Siarter yn bwysig iawn ac y dylid parhau i adnabod a gweithio tuag at yr elfennau pwysig o'r Siarter er mwyn sicrhau fod y gefnogaeth briodol yn cael ei ddatblygu ar gyfer aelodau.

PENDERFYNWYD:

- (i) anfon cerdyn at Sarah Titcombe i ddymuno gwellhad buan;**
- (ii) cefnogi'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd i barhau i adnabod yr elfennau pwysig o gynnwys y siarter i sicrhau fod y gefnogaeth briodol yn cael ei ddatblygu ar gyfer aelodau Cyngor Gwynedd gyda golwg o gael yr holl elfennau pwysig mewn lle erbyn etholiadau Llywodraeth Lleol nesaf.**

9. ADRODDIAD PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Adroddwyd bod Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol wedi cyhoeddi ei adroddiad ar gyfer blwyddyn ariannol 2015/16. Nodwyd bod y Panel wedi penderfynu na fyddai cynnydd yn y gydnabyddiaeth ariannol y derbynnir gan aelodau etholedig cynghorau lleol o ystyried y cyfyngiad parhaus ar wariant llywodraeth leol.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

10. PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Adroddodd y Prif Weithredwr y penodwyd Pennaeth Adran Strategol a Gwella yn Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn Mai 2012 yn unol â'r gofynion o dan Adran 8, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Nodwyd o ganlyniad i uno'r Adran Strategol a Gwella a'r Adran Adnoddau Dynol bod angen penodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd newydd.

Nodwyd bod y trefniant a oedd yn bodoli ers 2012 wedi gweithio'n dda ac mai'r peth synhwyrol fyddai i'r cyfrifoldeb ddisgyn ar Bennaeth yr Adran newydd, sef yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol a Datblygu'r Sefydliad o 1 Ebrill 2015 ymlaen.

PENDERFYNWYD dynodi'r Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol a Datblygu'r Sefydliad yn Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor o 1 Ebrill 2015 ymlaen.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00am a daeth i ben am 12.30pm